

การเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

ENHANCING KNOWLEDGE AND MANAGING SOCIAL NETWORKS FOR DEVELOPMENT OF WAT PRACHA RATH SANG SUK PROJECT BY SANGHA ORDER OF PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระปลัดสมนึก ชีรปญโญ, ประเสริฐ ธิลาว

Phrapalad Somnuek Dhīrapañño, Prasert Thilao

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: oot1980@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. ศึกษาองค์ความรู้และเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3. นำเสนอแนวทางในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยเป็นแบบคุณภาพเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 25 รูปหรือคนแบ่งกลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มผู้แทนหน่วยงานราชการ กลุ่มภาคีเครือข่ายและตัวแทนประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา และสนทนากลุ่มเฉพาะ 10 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ ประชุมกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและข้อมูลตรงตามที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. บริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีบริหารจัดการวัดเป็นศูนย์กลางตามแนวทางกิจกรรม 5 ส อย่างเข้มแข็ง วัดที่ไม่สำเร็จไปตามวัตถุประสงค์เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความชำนาญติดข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ 2. องค์ความรู้และเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการบรรลุจุดหมาย จัดกิจกรรมทางตรงและทางอ้อมมีส่วนร่วมการตัดสินใจร่วมเสียสละในการทำงานแบ่งปันผลประโยชน์ติดตามการประเมินผล ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนข้อมูลใช้ทรัพยากรร่วมกัน และ 3. แนวทางในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สร้างสภาพแวดล้อมให้นักรัณมย์จัดระเบียบสิ่งจำเป็นให้เป็นหมวดหมู่ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมภายในวัดมีส่วนร่วมการฟื้นฟู รักษาศิลปวัฒนธรรม ร่วมจัดกิจกรรมวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ จัดการพื้นที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย

คำสำคัญ: การพัฒนา; เครือข่ายทางสังคม; วัด ประชา รัฐ สร้างสุข

Abstract

Objectives of this research article were to: 1. Study the current state of project management of the “Wat Pracha Rath Sang Suk” initiated by Sangha Order in Phra Nakhon Si

*Received September 24, 2025; Revised October 14, 2025; Accepted October 24, 2025

Ayutthaya Province. 2. Investigate the knowledge and social networks involved in the development of the “Wat Pracha Rath Sang Suk” project by the Sangha Order in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 3. Present the enhancement guidelines of knowledge and management of social networks in the development of the “Wat Pracha Rath Sang Suk” project by the Sangha Order in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, conducted by the participatory action qualitative research. Key informants included 25 individuals or groups and 10 participants in focus groups discussion divided into four groups, namely, Sangha Order, Government official representatives, Networks Partners and People Representatives, Community Leaders and local leaders, Network partners and community representatives, Academician and Buddhist Scholars and 10 participants in focus group discussion, collected data by In-depth-interviews, focus group discussions, and group meetings were utilized to gather factual information and data as specified. Data was analyzed and synthesized using descriptive interpretation.

The research findings indicated that: 1. The current state of project management for the “Wat Pracha Rath Sangsuk” initiated by the Sangha Order in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was being conducted with the monasteries as the centers in accordance with the 5’s activity framework. Monasteries that did not achieve their objectives faced challenges, due to a lack of skilled personnel and legal issues related to the preservation of historical sites, artifacts, and art objects. 2. The knowledge base and social networks for developing the “Wat Pracha Rath Sangsuk” project by the Sangha Order in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province have reached their goals by organizing direct and indirect activities with people’s participation in joint decision-making, sharing sacrifices in work, benefiting from feedback and evaluating, and exchanging information to utilize resources collaboratively. 3. The enhancement guidelines of knowledge and management of social networks in developing the “Wat Pracha Rath Sangsuk” project by the Sangha Order in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, by creating a pleasant environment, organizing necessary things into categories, promoting the internal environment of the monasteries, and contributing to the restoration and preservation of arts and culture, as well as organizing cultural lifestyle activities that reflected identity while managing operational areas in accordance with the law.

Keywords: Development; Social Networks; Wat Pracha Rath Sang Suk

บทนำ

วัดเป็นสถานที่ทางพระพุทธศาสนาในสังคมไทยวัดมีบทบาทในการเชื่อมโยงกับสถาบันทางสังคมเป็นเครือข่ายในการพัฒนาร่วมกันหรือที่เราเรียกกันว่า “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ใช้ในการอบรม เรียนรู้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง เป็นจุดศูนย์รวมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน (ยุรนันท์ ตามกาล, 2557) พระสงฆ์อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมพระพุทธศาสนา ตลอดจนศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางการบริหารงานปกครอง เป็นสถานที่สงเคราะห์ทางจิตใจแก่ประชาชน วัดจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญยิ่งเป็นสถานที่พักผ่อนกาย วาจา ใจของประชาชน (กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา, 2545) ในอดีตวัดเป็นสถานที่ศึกษาธรรมะของชาวบ้าน เข้าวัดอุปฐากพระสงฆ์ รับการฝึกฝน

อบรมทางศิลปกรรม ศึกษาเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ ตามที่มีสอนในสมัยนั้นเป็นสถานสงเคราะห์ ที่บุตรหลานชาวบ้านที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ (พระราชวรมนี (ประยูรธ ปยุตโต), 2527) วัดจัดเป็นสถานที่สาธารณะมีสาธุชนเข้ามาใช้ประโยชน์ วัดในปัจจุบันบางวัดยังไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ขาดการบริหารจัดการและไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเท่าที่ควรแต่ในขณะเดียวกันก็มีวัดจำนวนไม่น้อยมีความพร้อมได้รับการพัฒนาที่ดี บริหารจัดการวัดให้มีความพร้อมทุกมิติพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนเกื้อหนุนช่วยเหลืออุปการะซึ่งกันและกัน

การบริหารจัดการวัดจะต้องเรียนรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม บริหารจัดการดูแลวัดอย่างมีเทคนิคทำงานร่วมกันเป็นทีมเป็นเครือข่ายระหว่างคณะสงฆ์และชุมชนจึงจะประสบผลสำเร็จการบริหารจัดการโดยใช้กิจกรรม 5 ส (สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ สร้างนิสัย) เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำ และพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการ จัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมการเมืองต่อไป การปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ทำงานปัจจัยพื้นฐานของการปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม 5 ส จะเป็นก้าวแรกของการบริหารที่จะนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงาน การเพิ่มประสิทธิภาพในงาน พัฒนาจิตสำนึกในมาตรฐานการปฏิบัติงานไปสู่ระบบบริหารคุณภาพตามมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2568) การดำเนินการตามหลักการ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย มีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม การติดตามผลงานเป็นระยะ ๆ การจัดการในเรื่องของวัสดุสิ่งของเครื่องใช้และสถานที่จัดการเรื่องบุคลากร ร่วมมือจัดการทำความสะอาดที่พักอาศัยที่ทำงานให้เป็นระเบียบ คุณภาพชีวิตการทำงานจะได้มีประสิทธิภาพดีงาม ทำเป็นกิจกรรมจนเกิดเป็นวินัย งานมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น จากการศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานคณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยส่วนมากจะเน้นไปทางการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา 6 ด้าน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สืบสานวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด อารยสถาปัตยกรรม เป็นต้น ในส่วนการบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้นมีการเจาะลึกศึกษาวิจัยของแต่ละด้านบางด้านถือว่าข้อมูลมากเพียงพอต่อการศึกษาและนำไปศึกษาได้ แต่มีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ยังมีช่องว่างที่ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลนำมาเติมเต็มในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาคืองานสาธารณูปการ ศึกษาเจาะลึกลงไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดแบบส่วนร่วมระหว่างคณะสงฆ์และชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลแล้ว คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการบริหารงานคณะสงฆ์โดยเฉพาะงานด้านสาธารณูปการเป็นอย่างดีแล้ว แต่ยังขาดการจัดการความรู้เกี่ยวกับโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ขาดบุคลากรสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ไม่เพียงพอ ระบบการบริหารจัดการยังไม่ดีพอ ขาดความเป็นสัปปายะ สภาพแวดล้อมในวัดไม่ร่มรื่นก็จะส่งผลต่อสภาพจิตใจทั้งพระสงฆ์ภายในวัด และประชาชนที่มาทำบุญ รวมถึงมีการทำงานที่ยังไม่มีการเชื่อมโยงไปยังเครือข่ายสังคมเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมุ่งศึกษาการพัฒนางานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ตามนโยบายของคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม เพื่อ พัฒนาวัดให้เป็นสถานที่สัปปายะ เป็นสถานที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้เป็นที่พักผ่อนเป็นสถานที่สร้างความสุขทั้งทางกายและทางใจทั้งแก่พระสงฆ์และประชาชนทั่วไป และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จไปเติมเต็มในการพัฒนางานสาธารณูปการของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมไปถึงคณะสงฆ์ในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการบริหารโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้และเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1.1 การศึกษาในเชิงเอกสาร เพื่อค้นหาข้อมูลการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Study) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการถอดบทเรียนวัดที่มีการดำเนินการในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะที่ 2 เป็นการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะที่ 3 เป็นการขยายกิจกรรมไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัด การเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) คณะผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยในเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูปหรือคน และผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ 10 รูปหรือคน รวมทั้งสิ้น 35 รูปหรือคน ไว้ดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มผู้แทนหน่วยงานราชการ กลุ่มภาคีเครือข่ายและตัวแทนประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูปหรือคน เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับงานวิจัย

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

3.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ จะเป็นไปในลักษณะของการประชุมกลุ่มการสนทนาประเด็นปัญหาที่เจาะจงกับกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ กลุ่มหน่วยงานราชการ กลุ่มพระสงฆ์ฆาติการ และกลุ่มผู้นำชุมชน

3.2 แบบสำรวจความคิดเห็น ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการถอดบทเรียนวัดต้นแบบ และการจัดกิจกรรมของวัดต้นแบบ คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และการจดบันทึกการวิเคราะห์เชิงเอกสาร ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ระยะที่ 2 เป็นจัดกิจกรรมของวัดเครือข่าย คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และการจดบันทึก โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ Google Forms

ระยะที่ 3 เป็นการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการบันทึกเสียง บันทึกภาพ

การสัมภาษณ์ ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด 1. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์บันทึกเสียงให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ 2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาร่วมสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้มีการศึกษาในเชิงปฏิบัติการแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์สรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์โดยอาศัยเกณฑ์วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่เป็นผู้ทรงวุฒิ
3. หาข้อสรุปและข้อเสนอแนะถึงรูปแบบเบื้องต้นในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก่อนที่จะพัฒนาไปเป็นคำถามหลักสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
4. สรุปข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนที่จะมีการประมวลสรุปผลสังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีเพื่อเป็นองค์ความรู้

การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด
ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

1. บริบทการบริหารโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1.1 จุดแข็ง มีบริหารจัดการวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินโครงการของคณะสงฆ์ตามแนวทาง
กิจกรรม 5 ส ให้ความรู้กับประชาชนและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน เจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการ
พัฒนาวัด วัดเป็นศูนย์กลางทางด้านจิตใจของประชาชน โดยมีพระสงฆ์เป็นแกนนำในการพัฒนาจิตใจประชาชน
การบริหารวัดสร้างสุขการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรืองมีศาสนสถานที่ยั่งยืน ปฏิบัติตามลักษณะของงานมีการ
ขับเคลื่อนร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ทุกภาคส่วนโดยเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน
อย่างสันติสุขในสังคมมีการประชุมปรึกษาหารือวางแผนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ความร่วมมือของ
ชุมชนแต่ละท้องถิ่น ผู้นำแต่ละท้องถิ่นให้ความสนใจร่วมจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.2 จุดอ่อน งานสาธารณูปการควรมีความสำคัญมากที่ผู้ดูแลได้คนมาทำงานคนไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต
ก็จะทำให้งานเกิดความเสียหาย ความล่าช้าแต่ถ้าผู้ดูแลสุจริตในการทำงาน การก่อสร้างไม่ประสบ
ความสำเร็จ ผู้บริหารไม่มีความกล้าในการคิดการตัดสินใจ การพัฒนาวัดที่ไม่สำเร็จไปตามวัตถุประสงค์เป็น
เพราะปัญหาเรื่องคน ใช้คนให้ถูกกับงานก็จะทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพ การควบคุมการก่อสร้างขาด
บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ จึงทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า หรือไม่ตรงตามเป้าประสงค์ที่วางเอาไว้

1.3 โอกาส การปฏิบัติตามนโยบายของคณะสงฆ์และวัดได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทำให้การดำเนินงานนั้นเป็นขั้นเป็นตอนและมีรูปแบบที่เป็นทางการ
เป้าหมายของการทำโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขเพื่อประชาชนโดยเฉพาะพุทธศาสนิกชนได้รับประโยชน์
จากการที่วัดเข้าร่วมโครงการ มีการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ พัฒนาวัด
เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่จะส่งเสริมกิจกรรมในชุมชนให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจ รู้รัก สามัคคี การส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ด้วยการจัดการที่สะอาดและเป็นระเบียบ วัดสามารถเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับ
นักท่องเที่ยวที่สนใจเรื่องพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย

1.4 อุปสรรค หลักการดำเนินการนั้นเป็นเรื่องยากในภาคปฏิบัติหน่วยงานภาครัฐควรแก้ไขข้อ
กฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุจากแนวทางที่เน้นการบูรณะ ให้เป็นไป
เพื่อการป้องกันการชำรุดเสียหายที่เกิดขึ้น บางวัดยังไม่มีความพร้อมเข้าร่วมโครงการก็มีแต่เนื่องจากว่าต้องใช้
งบประมาณในการใช้จ่ายสูง หากมีงบประมาณสนับสนุนสำหรับวัดที่มีความพร้อมน้อยก็จะเป็นเรื่องที่ดี การ
ดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขเป็นไปตามแนวทาง 5 ส สัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การ
เสริมคนในชุมชนบริเวณวัด ช่วยกันเข้ามามีส่วนร่วมจัดการภายในวัด และองค์ภคิเครือข่าย การสนทนา
การสื่อสารกับภาคประชาชนจะต้องเป็นไปเพื่อแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมซึ่งกันและกัน

2. องค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะ
สงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการทำงานร่วมกัน ภาคีเครือข่ายต้องร่วมการดำเนินการ และ
ร่วมรับผลประโยชน์โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความ
สามัคคี คณะสงฆ์รวมถึงหน่วยงานต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมโครงการหรือกลุ่มชุมชน ดำเนินการบรรลุจุดหมาย
ร่วมจัดกิจกรรมทางตรงและทางอ้อม มีส่วนร่วมการตัดสินใจ ร่วมเสียสละในการทำงานร่วมกัน ร่วมแบ่งปัน
ผลประโยชน์ และร่วมในสรุปผลการประเมินผล ความสัมพันธ์ความร่วมมือของเครือข่าย การดำเนินการสร้าง
ความสัมพันธ์ระบบงานร่วมกันตามที่วางเอาไว้โดยการประชุมร่วมกันระหว่างวัด ชุมชน ส่วนราชการและภาคี

เครือข่าย ชี้แจงความสำคัญของโครงการลงมือปฏิบัติในการดำเนินการโครงการมีการอบรมให้ความรู้ จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ ชุมชน ภาควิชาเครือข่ายและบุคลากรในการสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคม การมีจิตอาสา จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์และบุคลากรในการสนับสนุนการปฏิบัติ มีการตรวจเยี่ยมให้กำลังใจโครงการ มีการประสานและเสริมสร้างเครือข่ายพระสงฆ์และชุมชน มีการพัฒนาชุดความรู้ด้าน 5 ส รักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคมผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน การประสานงานกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเครือข่าย การส่งเสริมสนับสนุน วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนประชาชน จัดสถานที่วัดให้เป็นสัดส่วนมีความสะอาดร่มรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการทำความสะอาดห้องสุขาห้องน้ำเป็นประจำปรับปรุงให้ถูกสุขลักษณะโดยความร่วมมือของคณะสงฆ์ ชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ทีมงานภาควิชาเครือข่ายมีการติดต่อสื่อสารกันทางโทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์โซเชียลมีเดีย เฟซบุ๊ก ไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันจากฝ่ายหนึ่ง การทำงานด้านสังคมหน่วยงานราชการเป็นเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาวัด บ้าน ชุมชน มีความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายแบบเป็นกันเอง มีการตรวจสอบการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส ร่วมปฏิบัติงานร่วมกัน และช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน บรรลุข้อตกลงร่วมกันในการใช้ทรัพยากร ร่วมสร้างแรงจูงใจสร้างกลไกการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

3. แนวทางในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัดประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

3.1 การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการ 5 ส เป้าหมายที่แท้จริงของมันเป็นคือการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้น่ารื่นรมย์และน่าทำงาน จัดหมวดหมู่แยกสิ่งที่ต้องการจัดระเบียบให้ชัดเจนระหว่าง “สิ่งจำเป็น” และ “สิ่งไม่จำเป็น” หรือแยกสิ่งต่าง ๆ ให้อยู่เป็นหมวดหมู่ ให้วัดเป็นสถานที่สัปปายะเหมาะสมกับการเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นที่พักทางกายจิตใจและปัญญาสมตามบทบาทด้วยความร่วมมือระหว่างสามประสาน คือวัด ชุมชน และบริษัทเอกชนที่มีองค์ความรู้ด้านการจัดการแบบ 5 ส มาใช้เพื่อสร้างความสัปปายะ สร้างสภาพแวดล้อมให้น่ารื่นรมย์ จัดระเบียบสิ่งจำเป็น สิ่งไม่จำเป็น ให้เป็นหมวดหมู่ จัดกิจกรรมการส่งเสริมอนามัย สิ่งแวดล้อมภายในวัดเป็นสถานที่ปราศจากฝุ่นละอองสิ่งปฏิกูล สิ่งของรกรุงรัง มีระบบจัดการขยะน้ำเสีย และพลังงาน

3.2 การจัดการมรดกวัฒนธรรม พระสงฆ์ที่มีบทบาททางสังคมสามารถช่วยเหลือดูแลชุมชนรอบวัดหรือสังคมส่วนรวมได้เป็นอย่างดี มีส่วนร่วมในเรื่องศิลปวัฒนธรรม พระสงฆ์ที่มีบทบาททางสังคมสามารถช่วยเหลือดูแลชุมชนรอบวัดหรือสังคมส่วนรวม มีส่วนร่วมในเรื่องศิลปวัฒนธรรม การสร้างความต่อเนื่องในการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์ การสืบทอดความรู้ และประสบการณ์จากอดีตคือกระบวนการที่ช่วยให้วัดสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความ อภิรักษ์ของชุมชนในอดีตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสืบทอดความรู้สามารถทำได้ผ่านการศึกษา การสืบทอดความรู้และประสบการณ์จากอดีตคือกระบวนการที่ช่วยให้วัดสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในอดีตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การพัฒนาเชิงพื้นที่ การจัดบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและ สามารถอธิบายข้อมูลได้อย่างชัดเจนแบ่งพื้นที่ใช้สอยได้อย่างเหมาะสม สะอาดร่มรื่นสวยงาม มีความเป็นสากลสูงมีความเป็นอารยสถาปัตย์ สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นสูง สามารถมองเห็นข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน ผ่านระบบออนไลน์ได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวครบครัน จัดสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ปรับปรุงให้ถูกสุขลักษณะ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์ เรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้ เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน ดำเนินทุกกิจกรรมร่วมกันทำงานของภาควิชาเครือข่ายในการจัดการ พื้นที่ในการควบคุมดูแล รักษา และอนุรักษ์โบราณสถาน สนับสนุนให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดการสุขภาวะวิถีพุทธ พระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของประชาชนและชุมชน ประชาชนและ

ชุมชนจัดกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี มีกระบวนการคิดการวิเคราะห์ที่สร้างสรรค์ จัดตั้งวัดส่งเสริมสุขภาพ และมีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางด้านสุขภาพในการจัดกิจกรรมทางด้าน สุขภาพแก่พระสงฆ์ การจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพพระสงฆ์การเข้ารับการรักษาสภาพผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการสุขภาพของพระสงฆ์ดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพพร้อมกับองค์กรสุขภาพชุมชนอย่างเข้มแข็งตามหลัก บวร มีการวางแผนเพื่อจัดหางบประมาณต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์และ ชาวบ้านในชุมชน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมส่งเสริมสุขภาพพร้อมกับองค์กร สุขภาพชุมชนอย่างเข้มแข็งการส่งเสริมสุขภาพะด้านกาย จิต สังคม และปัญญาของพระสงฆ์การสร้างเครือข่าย โรงพยาบาล วัดชุมชนเพื่อดูแลสุขภาพพระสงฆ์การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพเชิงรุก

อภิปรายผลการวิจัย

1. บริบทการบริหารโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีบริหารจัดการวัดเป็นศูนย์กลางให้ความรู้กับประชาชนและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนอาจจะเนื่องจากการอบรมจากทางคณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนโครงการโดยมีพระสงฆ์เป็นแกนนำในการพัฒนาจิตใจประชาชน การบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส นับเป็นนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเพ็ญจันทร์ บัวขาว (2558) เรื่อง การปฏิบัติกิจกรรม 5 ส และการเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานบริษัท คอมพิวเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามกิจกรรม 5 ส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเสริมสร้างความปลอดภัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบกิจกรรม 5 ส พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานที่มีอายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และสังกัดแผนกต่างกันมีการปฏิบัติแตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบระดับการเสริมสร้างความปลอดภัยพบว่า พนักงานที่มีเพศและอายุการทำงานต่างกัน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานที่มีอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และสังกัดแผนกต่างกัน มีระดับการเสริมสร้างความปลอดภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. องค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการทำงานร่วมกันมีความสัมพันธ์ความร่วมมือของเครือข่าย และมีการส่งเสริมสนับสนุน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่าภาคีเครือข่ายต้องร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี คณะสงฆ์รวมถึงหน่วยงานต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมโครงการหรือกลุ่มชุมชน ตัวแทนหน่วยงานราชการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน (2564) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1. การวางแผนพัฒนาสาธารณูปการของวัดตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2. การลงมือปฏิบัติสามารถลงมือปฏิบัติโดยการทำความสะอาดครั้งใหญ่และบริหารจัดการการพัฒนาลงมือปฏิบัติ 3. การประเมินผลมีการประเมินผลตามแผนที่กำหนดวิเคราะห์ปัญหาการตรวจสอบทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่ เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน และ 4. การปรับปรุงแก้ไขมีการตรวจประเมินการจัดทำระบบ 5 ส เป็นประจำสม่ำเสมอ

3. แนวทางในการเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การจัดการ 5 ส ไม่ใช่แค่เรื่องของการทำความสะอาด ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่าเป้าหมายที่แท้จริงของมันคือการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ให้เกิด

ประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้น่าเรียนรู้และน่าทำงาน จัดหมวดหมู่แยกสิ่งที่ต้องการจัดระเบียบให้ชัดเจนระหว่าง “สิ่งจำเป็น” และ “สิ่งไม่จำเป็น” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูอดุลสัจจคณาทร (แสงจันทร์ เจริญคง) (2563) เรื่อง บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดใน สังคมไทยปัจจุบัน พบว่า สภาพการบริหารจัดการวัดในปัจจุบันเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าอาวาสผู้ทำหน้าที่ ปกครอง ดูแลวัด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เจ้าอาวาสจึงต้องประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการ วัดในมิติที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน การจัดการ มรดกวัฒนธรรม พบว่าพระสงฆ์ที่มีบทบาททางสังคมสามารถช่วยเหลือดูแลชุมชนรอบวัดหรือสังคมส่วนรวมได้ เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมในเรื่องศิลปวัฒนธรรม พระสงฆ์ที่มีบทบาททางสังคม สามารถช่วยเหลือดูแลชุมชนรอบวัดหรือสังคมส่วนรวม มีส่วนร่วมในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของพระครูวัชรสุวรรณนารถ ธมฺมโชโต (ลูกซุบ เกตุเขียว) (2558) เรื่อง การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ธรรมเพื่อส่งเสริมกลยุทธ์การอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ผล การศึกษา พบว่า ยิ่งขาดแคลนงบประมาณและขาดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน สำหรับประชาชน ยิ่งขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการอนุรักษ์โบราณสถาน และการวางแผนพระสังฆาธิการต้องวางแผนให้ ชัดเจน องค์กรจะต้องรวบรวมข้อมูลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสมกับโครงสร้างองค์กรในการดำเนิน กิจกรรมให้มีความคล่องตัว การพัฒนาเชิงพื้นที่ พบว่าการจัดบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและ สามารถอธิบาย ข้อมูลได้อย่างชัดเจนแบ่งพื้นที่ใช้สอยได้อย่างเหมาะสม สะอาดร่มรื่นสวยงาม ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่ามีความ เป็นสากลสูงมีความเป็นอารยสถาปัตย์สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นสูง สามารถมองเห็นข้อมูลของแหล่ง ท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทวีชัย พลอามาตย์ (2564) เรื่อง การพัฒนาสปีปายะ สถานเพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอบางบาล จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การพัฒนาต้องมีการจัดการที่ดีอยู่ที่สบาย เป็นรมณีสถาน รื่นรมย์เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็น เป็นศูนย์กลาง ของชุมชนด้านจิตใจ ไม่ไกลจากชุมชนเกินไป มีการแบ่งเขตพุทธาวาส สังฆาวาสชัดเจน การจัดการสุขภาวะวิถี พุทธ พบว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี มีกระบวนการคิดการวิเคราะห์ที่ สร้างสรรค์ จัดตั้งวัดส่งเสริมสุขภาพ และมีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ อาจจะ เนื่องจากว่าทางด้านสุขภาพในการจัดกิจกรรมทางด้าน สุขภาพแก่พระสงฆ์ การจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพ พระสงฆ์การเข้ารับการรักษาสุขภาพ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการสุขภาวะของ พระสงฆ์ดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพพร้อมกับองค์กรสุขภาพชุมชนอย่างเข้มแข็งตามหลัก บวร ซึ่งสอดคล้องกับ การวิจัยของนิรมล ศรีธงชัย และคณะ (2552) เรื่อง การเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนอีสาน พบว่า การเปรียบเทียบจากสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุข ภาวะผู้สูงอายุที่มีบทบาทสังคม เศรษฐกิจ และวิถีวัฒนธรรมในการดูแลผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้สูงอายุ ในชุมชนชนบทโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มที่จะมีอายุยืนยาวกว่าผู้สูงอายุในชุมชนเมือง ด้านสุขภาพจิต ผู้สูงอายุใน ชนบทจะมีสุขภาพจิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุในเมือง เพราะไม่มีความเครียด เนื่องจากไม่เหงา มีลูกหลานอาศัยอยู่ ใกล้ชิด ด้านการดำเนินชีวิตผู้สูงอายุมีกิจกรรมส่วนตัวที่จำเป็นประจำของผู้สูงอายุที่คล้ายกันทั้ง ด้านความ มั่นคงของชีวิต เรื่องรายได้และการทำมาหากินของชุมชน ค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุในชุมชน ชนบทจะมีกิจกรรมให้ทำค่อนข้างหลากหลายและเป็นวิถีชีวิตที่ไม่เครียด ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน ผู้สูงอายุในชุมชนชนบทมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากถึงร้อยละ 96 มากกว่าผู้สูงอายุในชุมชนเมืองที่มี เพียงร้อยละ 50

สรุปผลการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่

สามารถสังเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับ การเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัยเกี่ยวกับ การเสริมสร้างองค์ความรู้และการบริหารเครือข่ายสังคมในการพัฒนาโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอธิบายได้ดังนี้ ภาคีเครือข่ายคณะสงฆ์ ประชาชน ภาคีรัฐ ภาคเอกชนมีกระบวนการทำงานร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ความ

ร่วมมือของเครือข่าย การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ร่วมดำเนินการให้บรรลุจุดหมาย ร่วมกันจัดกิจกรรมทางตรง และทางอ้อมรวมถึงร่วมการตัดสินใจร่วมเสียสละในการทำงานร่วมกัน สร้างสภาพแวดล้อมให้น่าเรียนรู้ จัดระเบียบสิ่งจำเป็นสิ่งไม่จำเป็น เป็นหมวดหมู่ร่วมจัดกิจกรรมการส่งเสริมอนามัยสิ่งแวดล้อมภายในวัดสถานที่ปราศจากฝุ่นละอองสิ่งปฏิกูล การจัดการมรดกวัฒนธรรม ให้มีส่วนร่วมการฟื้นฟู รักษา ศิลปวัฒนธรรม ร่วมจัดกิจกรรมวิถีชีวิต วิถีวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ส่งเสริมเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ท้าววัฒนธรรม การพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกันทำงานจัดการพื้นที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย แลกเปลี่ยนความรู้ความร่วมมือแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน สร้างแรงจูงใจให้แก่คนในชุมชนพัฒนาชุมชนของตนเอง ร่วมกันทำงานของภาคีเครือข่ายในการจัดการควบคุมดูแลรักษา และอนุรักษ์โบราณสถาน การจัดการสุขภาวะวิถีพุทธ ส่งเสริมสุขภาพร่วมกับองค์กร สุขภาพชุมชนอย่างเข้มแข็งปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพะด้านกาย จิต สังคม และปัญญาของพระสงฆ์ สร้างเครือข่ายโรงพยาบาลวัดชุมชนเพื่อดูแลสุขภาพพระสงฆ์การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพเชิงรุก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะสงฆ์ควรที่จะมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกิจกรรม 5 ส ให้เป็นต้นแบบมาตรฐานของการพัฒนาวัดตัวอย่างดีเด่น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

คณะสงฆ์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐดำเนินการพัฒนาปรับปรุงต่อยอดงานสาธารณูปการให้เกิดประโยชน์ต่อทุกคนในชุมชนและสามารถมีส่วนร่วมดูแลรักษา และเข้ามาใช้ประโยชน์จากการพัฒนาสาธารณูปการของวัดได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรที่จะมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการดำเนินการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อให้เกิดพุทธนวัตกรรมและได้แนวทางในการดำเนินการโครงการต้นแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา. (2545). คู่มือการพัฒนาวัด อุทยานการศึกษาในวัดลานวัด ลานใจ ลานกีฬา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ทวีชัย พลอามาตย์. (2564). การพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม ของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 9(3), 1028-1039.
- นิรมล ศรีธงชัย และคณะ. (2552). การเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนอีสาน (รายงานการวิจัย). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระครูวัชรสุวรรณนารถ ธรรมโชโต (ลูกซุบ เกตุเขียว). (2558). การประยุกต์ใช้อธิปไตยธรรมเพื่อส่งเสริมกลยุทธ์การอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(1), 171-182.

- พระครูอดุลสามัคยาธร (แสงจันทร์ เจริญคง). (2563). บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในสังคมไทยปัจจุบัน. วารสารมหาจุฬานาครทอรรจน์, 7(5), 102-116.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- เพ็ญจันทร์ บัวขาว. (2558). การปฏิบัติกิจกรรม 5 ส และการเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานบริษัท คอมพาร์ท พรินซ์ (ประเทศไทย) จำกัด. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 9(1), 75-81.
- ยุรนนท์ ตามกาล. (2557). บ้าน วัด โรงเรียน กับการใช้วิถีเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว. วารสาร HR intelligence, 9(1), 12-31.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2568). คู่มือการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 ตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ. 2568. กองนวัตกรรมบริการภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

